

דברי תורה וחינוך

א סולת פלבוץ

וישלה | הרב יובל שרלו

ראש ישיבת הסדר אורות שאול

בס"ד

להיאבק

מאבקו של יעקב אבינו עם המלאך מהווה מצפן ומורה דרך לאין ספור מצבים שבהם אנו מוצאים עצמנו במאבק רוחני, בין אם מדובר במאבקים של היחיד המתמודד עם מצבים קשים בחייו, ובין אם מדובר בלאום בכללו. ראשית אנו למדים על עצם קיומם של המאבקים – לא כתאונה אלא כמציאות חיים. התורה גם אינה מתארת את המאבק ההדדי כנוצר על רקע פעולה לא ראויה שיעקב אבינו עשה, כי אם מעצם מהותו של האדם הבודד – הוא מוצא את עצמו נאלץ להתעמת עם המבקש לפגוע בו, ואין מי שיושיע אותו כי אם נכונותו לעמוד על חיו.

תוצאות מאבקים רוחניים ושמירה על עצמיות הן כפולות. מחד גיסא, המאבק מסתיים בברכה, שאף העומד מנגד נאלץ לברך אותה, אף אם אינו מביע רצון לעשות זאת. לא זו בלבד, אלא שהברכה יונקת מעצם האבק עצמו, שכן המלאך שינה את שמו של יעקב אבינו לשם המביע את נצחונו – שרית עם א-לוהים ועם אנשים ותוכל. יעקב אבינו מלמד אותנו לדורות כי בכל התנועות הרוחניות הניצבות מולנו מצויה התגלות א-לוהית, ואף קורא את שם המקום פנואל על כך. זו אחת מדרכי ראיית פני ד'. מאידך גיסא, למאבקים רוחניים יש מחיר כואב – "ותקע כף ירך יעקב", והמחיר הזה נותר לזיכרון עולם: "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך".

קשה למנות את מספר המאבקים הרוחניים שניצבנו מולם לאורך הדורות. מצאנו את עצמנו עומדים מול הכנענים ומול המצרים, מול האשורים ומול הפרסים, מול הרומאים ומול היוונים, וכל זה בשחר ההיסטוריה של אומתנו, ועוד לפני שיצאנו לגלות הארוכה. מכל המפגשים האלה יצאנו גם מנצחים וגם מוכים, גם מלאים יותר בעולמות שפגשנו וגם חסרים יותר במחירים הכבדים ששלמנו. גדולי המחשבה – הרמב"ם וריה"ל, בעל חובות הלבבות ובעל ספר העיקרים וכדו' – לימדו אותנו כיצד הופכים את המאבק בפילוסופיה למקור עוצמת יצירת וברכתה, אף על פי שהיא גם גבתה מהאומה הישראלית מחיר יקר.

מאבקים רוחניים קרובים יותר מהדהדים עוד בעולמנו. המאבק על שמירת הזהות עם שבירת חומות הגטו איים על האומה הישראלית בהתמוססות מוחלטת והיטמעות, ומאבק זה גבה אף הוא מחיר יקר, וירכיים רבות נקעו, ובד בבד – יצאנו מחוזקים הרבה יותר מעולם הזה, ולא זו בלבד שהתגברנו על האיום הזה, אלא שגם יצאנו ממנו מבורכים. רבים מבני עמנו ומשומרי התורה נטשו אותנו במאבק הזה, התבוללו בין האומות, ונעלמו לעם ישראל, וזו המכה הקשה על הירך שספגנו לזיכרון עולם של תקופה זו, ואף על פי כן – יצאנו ממנו מבורכים גם על ידה, ועם ישראל השב אל ארצו הוא חלק מתוצאות אלה.

הדבר נכון גם לגבי המאבקים הרוחניים שאנו נאבקים היום. הם קשים. הם מותירים בנו חללים. יש הבוחרים שלא להיאבק אלא לבנות חומות גבוהות יותר, אך גם הם מגלים, כמו שגילו לפני כמאתיים שנים, שאין בכוח חומות לבלום את המאבקים. אין לנו אלא להתמודד עם אתגרי המלאך של דורנו ולהתאבק עימו, גם כשהכאב עשוי להיות גדול מאוד ולחרוט בנו את תוצאותיו, ועל ידי כך לצאת מנצחים ומבורכים, בעלייה היסטורית מתמדת של עושר רוחני מצטבר.

וכמובן, בימים אלה, מדובר על מאבקים פיזיים קשים, שיש להם שורש רוחני. גם כאן, זה כואב ופוצע, ובתוכנו משפחות רבות שעולמן חרב, פגועי גוף ונפש רבים, ו"נקיעת כף ירך" לאומית רחבה. ובד בבד, הפניית מבט אל האור הצומח מתוך החושך, אל הגבורה והסולידריות, הסיוע ההדדי והחסד, החיבור וההעצמה – הם המקום שטוב לנו להתברך בו, ובעזרת שמיים המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד.

שבת שלום